

Ist der Absentiv eine Verbalperiphrase?

(1) Beispiele für den Absentiv nach de Groot (2000)

- ◆ niederländisch: Jan is boksen.
- ◆ deutsch: Jan ist boxen.
- ◆ ungarisch: János boxolni van.
- ◆ schwedisch: John är *och* boxas.
- ◆ italienisch: Gianni è a boxare.
- ◆ finnisch: Jussi on nykkeile-mä-ssä.

(2) tschechische Beispiele nach Dokulil (1949)

- ◆ Byl jsem se koupat.
- ◆ Naši byli vázat.
- ◆ Tatínek se byl dnes podívat na Mladou gardu.
- ◆ Jsou tady zvat na ples.

(3) Beispiele aus weiteren westslavischen Sprachen

- ◆ slovakisch:
My sme *boli* v hore drevo *hotovit'* a svet bol tu dlho. (Orlovský 1971, 233)
„Áno, *bol som volit'*, ale nepoviem koho,“ hovorí Dragan Raičević. (SNK)
- ◆ obersorbisch:
Nakupwać smó bóli pjatk zes papu. (Lenka Scholze, 03.03.2009)
W Bad Elsteru *běštaj kupać byłoj*, tež hodžinku čołmikowałoj, a wulět w horcym wjedrje bě jeju zmučnił. (hotko)
- ◆ niedersorbisch:
tjo, ak su wählowali tencas tog äh ja *njejsom była wählawat*, mójej starjejšej stej byłej (Korpus maminorěcneje dolnosorbšćiny)
Ten ftary néknizomnik pak *jo był* fašej pla janogo buća *brat*. (dotko)
- ◆ polnisch:
Byłem wymienić prawo jazdy w wydziale komunikacji starostwa – opowiada pan Stanisław z Pabianic, który zadzwonił do naszej redakcji podczas wtorkowego dyżuru. (Express Ilustrowany)

(4) Bedeutung des Absentivs nach de Groot

- i. John is not present;
- ii. John is involved in an activity indicated by the lexical verb;
- iii. Based on pragmatic knowledge, it is predictable how long John will be away, or there is an assumption about the period of time that John will be away;
- iv. John will return after a period of time.

Bedeutung des Absentivs nach den tschechischen Arbeiten

- ◆ Dokulil: *být* ist ein Vollverb mit der Bedeutung ‘vorübergehend an einem Ort sein’, verbunden mit einem finalen Infinitiv
 - ◆ Grepl/Karlík: $S_0 - Vf$ *být* – ADVLoc „kde“; resultative Bedeutung Absentiv vs. Progressiv
 - ◆ deutsch: er ist essen – er ist am essen – er ist beim essen
 - ◆ tschechisch: keine Verbindung von Präposition und Infinitiv
- Unterscheidung von fokussiertem und durativem Progressiv (Bertinetto)

(5) Frequenzen

- ◆ deutsch: an erster Stelle essen und einkaufen (Krause; Vogel)
- ◆ tschechisch (1767 Belege): *podívat se* ‘anschauen’ (701), *navštívit* ‘besuchen’ (79), *volit* ‘wählen’ (70), *prohlédnout si* ‘durchschauen’ (34), *nakupovat* ‘einkaufen’ (34), *projít se* ‘spazieren gehen’ (23), *zahrát si* ‘spielen’ (21), *zeptat se* ‘fragen’ (20)

(6) Korpusbelege mit *navštívit*

- ◆ Než jsem odjela do Varů, *byla jsem navštívit* svoji novou vnučku Carys Zetu-Douglasovou, co se narodila o Velikonoční neděli.
- ◆ Jsme tři studenti z univerzity Eotvose Loranda a *byli jsme navštívit* přítele, který onemocněl mononukleózou.
- ◆ *Byl jsem navštívit* lékaře, kvůli ruce.
- ◆ Rollerka vypravovala, že *byla navštívit* pátera rektora a tam že se všeho jak náleží dobře dověděla. (Jirásek 1890)

Korpusbelege mit ‘essen’

- ◆ Já jsem se zasmál v Paříži, kde *jsem byl obědvat* se spisovatelem Milanem Kunderou.

Korpusbelege mit ‘wählen’ und ‘einkaufen’

- ◆ No ano, *byl jsem volit*, z toho jsem tak rozrušen.
- ◆ *Byl jsem volit* jen tak z povinnosti. Od senátních voleb nic převratného neočekávám.
- ◆ Dopoledne *byl nakoupit*, manželka (65) vařila oběd.
- ◆ Dokonce jsem s těmito znalostmi *byl nakupovat* i drobné upomínky pro své drahé doma.

(7) deutsch vs. tschechisch

	‘essen’	‘wählen’, ‘einkaufen’	‘besuchen’
deutsch	+	+	–
tschechisch	–	+	+

(8) These:

- ◆ der tschechische Absentiv ist ein fokussierter Progressiv mit eingeschränkten Verwendungsbedingungen

Literaturverzeichnis:

- Berger, Tilman 2008. Deutsche Einflüsse auf das grammatische System des Tschechischen. In: Berger, Tilman (ed.), *Studien zur historischen Grammatik des Tschechischen. Bohemistische Beiträge zur Kontaktlinguistik*. Munich, 57–69.
- Berger, Tilman 2009. Einige Bemerkungen zum tschechischen Absentiv. In Berger, Tilman et al. (eds.), *Von grammatischen Kategorien und sprachlichen Weltbildern – Die Slavia von der Sprachgeschichte bis zur Politsprache. Festschrift für Daniel Weiss zum 60. Geburtstag*. Munich, 9–28.
- Bertinetto, Pier Marco; Ebert, Karen H.; de Groot, Casper 2000. The Progressive in Europe. In: Dahl, Östen (ed.): *Tense and aspect in the languages of Europe*. Berlin, 517–558.
- Dokulil, Miloš 1949. *Byl jsem se koupat, naši byli vázat*. (Osobní vazby slovesa býti s infinitivem). *Naše řeč* 33, 81–92.
- Fortmann, Christian; Wöllstein, Angelika 2013. Zum sogenannten Absentiv. *Jahrbuch für Germanistische Sprachgeschichte* 4, 77–93.
- Fortmann, Christian; Wöllstein, Angelika 2019. On the so-called Absentive – in German. *Studia Linguistica*, 1–46.
- Grepl, Miroslav; Karlík, Petr 1998. *Skladba češtiny*. Prague.
- de Groot, Casper 1995a. De absentief in het Nederlands: een grammaticale categorie. *Forum der Letteren* 36, 1–18.
- de Groot, Casper 1995b. The absentive in Hungarian. In: Kenesei, István (ed.), *Levels and structures: approaches to Hungarian* 5. Szeged, 45–61.
- de Groot, Casper 2000. The absentive. In: Dahl, Östen (ed.): *Tense and aspect in the languages of Europe*. Berlin, 693–719.
- Karlík, Petr et al. 1996. *Příruční mluvnice češtiny*. Prague.
- Karlík, Petr 2009. Syntaktická struktura *Petr byl boxovat*: české specifikum, nebo evropské univerzále? In: Hlaváčková, Dana et al. (eds.), *After Half a Century of Slavonic Natural Language Processing*, 113–123.
- Karlík, Petr 2017. Absentiv. In: Karlík, Petr et al. (eds.), *CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny* <https://www.czechency.org/slovník/ABSENTIV>
- Kopečný, František 1958. *Základy české skladby*. Prague.
- Krause, Olaf 2002. *Progressiv im Deutschen: eine empirische Untersuchung im Kontrast mit Niederländisch und Englisch*. Tübingen.
- Orlovský, Jozef 1971. *Slovenská syntax*. Bratislava.
- Petr, Jan et al. 1987. *Mluvnice česká. 3. Skladba*. Prague.
- Šmilauer, Vladimír 1969. *Novočeská skladba*. Prague.
- Trávníček, František 1951. *Mluvnice spisovné češtiny*. I, II. Prague.
- Vogel, Petra M. 2007. *Anna ist essen!* Neue Überlegungen zum Absentiv. In: Geist, Ljudmila and Björn Rothstein (eds.), *Kopulaverben und Kopulasätze. Intersprachliche und intrasprachliche Aspekte*, Tübingen, 253–284.
- Vogel, Petra M. 2009. Absentiv. In: Hentschel, Elke and Petra M. Vogel (eds.), *Deutsche Morphologie*. Berlin, 7–15.